

Duurzaam isolatiemateriaal!!

Bakkerij JOS. MEYER
vh. JAN SMALS
Molenstraat 112 - - Telefoon 567
458 30

OUDE KRANTEN

100 K.G. f 3.-
500 K.G. f 2.- per 100 K.G.
Afgehaald bij: „DE GELDERLANDER”

NIJMEEGSCHE VEREENIGING VOOR KAMERMUZIEK
Opgericht 1917
PROGRAMMA SEIZOEN 1934-1935
October: CHARLES PANZERA, Zang
Begeleid door M. de Vries

Isoleren van je huis is anno 2025 nog steeds een zaak waar we uitgebreid mee bezig zijn. Of het nu over zolder-, vloer-, wand- of dakisolatie gaat, de aanbieders staan in de rij om je de beste materialen aan te mogen leveren.

Ook milieuvriendelijk isoleren wordt door middel van subsidie extra aangemoedigd. Daarbij wordt dan houtvezel of schapenwol genoemd. Als isolatiemateriaal kom je ook tegen: kooltherm, PIR, glaswol, steenwol enz.

Wij waren dan ook bijzonder verrast toen de nieuwe bewoner van Elsweg 1 ons een tamelijk gaaf exemplaar van de Gelderlander uit 1934 kwam brengen. Deze krant was tevoorschijn gekomen toen hij het rieten dak van zijn huis ging vernieuwen! In dezelfde krant vonden we bovenstaande advertentie, waar uit blijkt dat De Gelderlander wel handel zag in het te koop aanbieden van oude kranten!

Wie vroeger door de kou moest fietsen naar een verdere bestemming kreeg vaak het advies om krantenpapier onder de kleding te stoppen om kou en wind tegen te houden. Krantenpapier, met name de dikkere en dichtere soorten, houdt lucht vast in de vezels, waardoor een barrière ontstaat die warmteverlies van je lichaam vermindert. Het werkt vergelijkbaar met het dragen van laagjes kleding door isolatie toe te voegen tussen jou en de koude omgeving. Op het internet lezen we ook nog dat papiervezels geluid dempen, waardoor je huis veel stiller wordt.

Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

p/a Greffelingsestraat 23
6626 AN ALPHEN (Gld)

Elke donderdagavond in de Hucht
Van 20.00 tot 22.00 uur
RegioBank NL45RBRB0918497752
KvK nr. 11069033

Ben van Dijk tel. 06 15863092
Grad van de Wert tel. 06 53274849
Hennie Auwens tel. 06 12683743

email: wham@alphenaandemaas.com
www.alphenaandemaas.com

Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

Nieuwsbrief

nov./dec. 2025, nr. 179

Wateroverlast

Foto) De Dokter tijdens den jongsten Watersnood. (Udo Dr. J. Wiegiersma te Lith maakt van een sloep gebruik, om zijn patiënten in de dorpen, die door het water van de Beersche Maas zijn overstromd, te bezoeken.

In 2026 is het honderd jaar geleden dat het Land van Maas en Waal te maken kreeg met een grote overstroming. In deze nieuwsbrief willen we al wat terugblikken op de overlast die de dorpen aan de overkant van de Maas bijna jaarlijks te verduren kreeg.

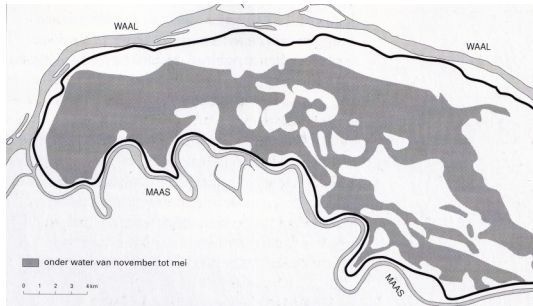
In de dijk bij Gassel was een verlaging in de dijk gemaakt (overlaat) waardoor bij een hoge waterstand het Maaswater door Brabant naar de Dieze bij Den Bosch kon stromen (meer hierover op de middenpagina's).

In 1934 schreef Antoon Coolen het boek *Dorp aan de Rivier* over hem. Hij noemde de dokter daarin Tjerk van Taeke. In 1958 is dit boek verfilmd en enkele jaren geleden werd het als openluchtspel gespeeld bij de aanlegplaats van de pont in Lith.

Op bovenstaande foto is dokter Wiegiersma (1863 -1931) afgebeeld. Deze Lithse dokter had ook veel patiënten in Alphen. (Alphen had, zover wij weten, nooit een eigendorpsdokter! Via het pontveer was er een redelijke verbinding. Hij bezocht zijn patiënten veelal te paard.)

Onze dijken

Het gebied waarin wij wonen was al rond 800 na Chr. tamelijk dicht bewoond. Op de hogere stroomruggen waren kleine nederzettingen te vinden die niet veel last hadden van het water van de Maas. Dat stroomde aan meer kanten vrij langs de nederzettingen. Om zich tegen het water te beschermen werden kaden en dwarskaden aangelegd en ontwateringsloten gegraven.

Pas omstreeks 1300 kwam er een aaneengesloten bedijking en werden er weteringen gegraven die zo ver mogelijk stroomafwaarts in de rivier kwamen. Deze zwakke dijken braken vaak door en zorgden samen met het kwelwater in de wintertijd voor een nat gebied tussen de dorpen (grijs op het kaartje).

De Maas was de meest geschikte rivier om het overtollige water kwijt te raken. Tussen Dreumel en Heerewaarden waren nog open verbindingen waardoor het hogere water van de Waal ook naar de Maas kon stromen. Later werden deze verbindingen gesloten, maar er bleven wel z.g. overlaten. Dat zijn lagere delen in de dijk, waar men bij hoog water het eerst het water het land in liet stromen. In Dreumel vind je nog richting Heerewaarden de Overlaatweg.

De Beerse Overlaat

Ook aan de Brabantse kant van de Maas had men te maken met dezelfde problemen. Sinds de 16e eeuw gebeurde het steeds vaker dat de terreinruggen werden overstroomd en het water ook daar de achterliggende gebieden binnenstroomde. Tussen Grave en Empel was de rivierbedding smal en bochtig.

Bovendien kwam bij Heerewaarden vaak nog extra water vanaf de Waal. Daarom maakte men tussen Grave en Beers twee verlaagde stukken dijk van enkele honderden meters lengte. Zo kon de Maas bij extreem hoog water via deze kilometers brede strook dwars door het Maasland bij de Dieze in Den Bosch de oorspronkelijke rivier bereiken. Deze stroom kreeg de naam de Beerse Maas. Deze overlaat werkte bijna elk jaar, soms zelfs meerdere keren per jaar. Door middel van kanonschoten bij Grave werd men gewaarschuwd dat "De Beers om" was.

Later zijn er nauwkeurige berekeningen gemaakt en kwamen er voorschriften bij welke waterstand (10,35 m boven N.A.P.) de Beerse Maas mocht gaan stromen. Het gevaar voor dijkdoorbraak is in de winter veel groter dan in de zomer. Daarom werd bepaald dat vóór 15 maart dat water **moest** laten lopen. Na 15 maart mocht men het water "keeren", dus het lagere dijkgedeelte een beetje ophogen. Dat gebeurde dan met houten bekisting en mest. Tot het begin van de 19e eeuw bleef de Rijksoverheid positief over de Beerse Maas: het was een nuttig innundatiegebied en ontlastte de Gelders Maasdijk!

(het stroomgebied van de Beerse Maas; Maas met de oude rivierbochten)

Na 1813 werden de overlaten stap voor stap opgehoogd, maar bleven nog tientallen jaren functioneren bij hoog water. Er kwam bij Heerewaarden een schutsluis in 1856, waarvan de restanten bij St. Andries nog steeds te zien zijn.

Ook in het Maasland hadden de boeren vaak geen eigen land maar werd er gepacht. Het stroomgebied van de Beerse Maas was een troosteloos landschap, waar geen boom of heg mocht staan.

In januari 1920 brak aan de Brabantse kant de dijk door bij Escharen, Gassel en Cuijk.

De Koningin kwam ook in dit gebied de toestand onder ogen zien, vanaf een leunstoel op een boerenkar.

Na veel studies en rapporten werd in 1922 uiteindelijk besloten om de Beerse Overlaat met een halve meter te verhogen. Men had berekend dat het aantal keren dat het rivierwater over de overlaat zou gaan tot de helft zou zijn teruggebracht. Maar in de winter van 1925/1926 ging het al mis (daarover volgend jaar meer!!!).

Uiteindelijk werd de Beerse Overlaat pas in 1942 tot het gewenste peil verhoogd.

Daarvan getuigd nevenstaand monument tussen Gassel en Beers met de tekst:

*Geen beter bate dan de kost
Die ons van de overlast verlost
En van de Beerse Overlaat
Niet dan 't gedenken overlaat*

